

Helena Peričić:

**„Gdje je otišlo svjetlo nakon što sam okrenuo prekidač“
(Prilog počecima akademskog vrednovanja pjesništva Tome Bebića)**

Trudeći se ispraviti književnovrednovateljsku nepravdu nanijetu tzv. „akademske“ zanemarivanjem stvaralaštva splitskoga pjesnika i kantautora Tome Bebića (1935. - 1990.) autorica u svom izlaganju nastoji argumentirano izložiti osnovne sastavnice i odlike raznolikog i raznorodnog opusa ovoga osebujnog, krajnje nekonvencionalnog splitskog umjetnika čija se književna i misaona riječ iskazuje bogatstvom raznih formi i njihovih hibrida: kroz aforistične zapise, društveno-kritičku, „angažiranu“ liriku, ljubavne i erotske stihove, ali i „dječju poeziju za odrasle“ te vizualno, kaligramsko pjesništvo.

1.0 Preda mnom je devet svezaka objedinjenih koricama i vrpčama na način na koji se između dviju kartonskih ploča pohranjuju stari spisi ili časopisi, namijenjeni isključivo radu u čitaonicama, iz kojih se građa ne iznosi. Nadaje se dojam da je takvo predstavljanje nečijega djela imalo uputiti na činjenicu kako je tu zapravo riječ o pjesničkom opusu dijelovi kojega su gotovo naprečac ili grozničavo otrgnuti vremenu, kako se građa ne bi raspala, rasula ili razmilila po svijetu, nestala poput ponornice u bezimenosti i zaboravu. Ovako ukoričena podsjeća također na herbarij u kojem se čuva ljekovito bilje, onakvo za kakvim je pred konac života tragao pjesnik Toma Bebić (1935.-1990.).¹

Ovo što činimo - ja u ulozi izlagača a slušatelji u ulozi primatelja pokušaja tumačenja držim, slabo poznata opusa - zapravo je sudjelovanje u istoj zadaći koja znači: otrgnuti jedno, vjerujem, dobrim svojim dijelom značajno pjesničko stvaralaštvo zanemarivanju ili čak zaboravu struke. (Makar napominjem: to što ovoga časa činimo posvećujući slova i vrijeme Bebiću - samom se pjesniku, po svemu sudeći, ne bi svidjelo jer mu je

---

¹ Bebić je umro bolujući od raka pluća.

protokol bilo koje vrste bio mrzak.) Na prednjoj strani spomenuta *Feralova* Posebnog izdanja iz 2002. stoji crno-bijela fotografija tipičnoga, kakvoga pamte, bradatog i kosmatog Tome Bebića s potpisom i zajedničkim naslovom zbirke svezaka - oksimoronskim, paradoksalnim, zafrkantskim: *Volite se (,) ljudožderi*, a s podnaslovom *Izabrane pjesme i aforizmi*.²

1. 1. Osnovni poticaj da se ovom prigodom bavim pjesništvom toga čovjeka leži u činjenici da je o Bebićevoj poeziji iznimno malo napisano sa stajališta tzv. službene književne kritike, bilo novinske ili akademske. Dulji niz godina razmišljam kako bi se Bebiću valjalo odužiti barem skromnim pokušajem teorijskog, interpretativnog supostavljanja ili sučeljavanja njegova pjesništva vrednovateljskim parametrima kojima se utvrđuje važnost, značajnost nekoga domaćeg autora u kontekstu (povijesti) hrvatske književnosti. Tzv. „akademsko“ zanemarivanje Bebića kao pjesnika u neskladu je s njegovim stvaralačkim zaslugama koje su neosporne – zaslugama neobičnog i iznimno plodnog kreativca, osebjunoga zagovaratelja nekonvencionalnog izričaja – bilo u riječima bilo u glazbi, nadasve beskompromisne, provokativne osobnosti koja je čvrsto stajala - svjedočeći o pojavnostima - u svome (i ne samo svome) vremenu i prostoru, ali istodobno i paradoksalno s njima bila u nepomirljivu, vrlo kritičkom raskoraku. Bebić je bio autorom koji je težio spontanosti jednostavnoga, nenametljivoga postojanja bliskoga malim ljudima za koje je vjerovao da su njemu slični, kojima se uglavnom i obraćao, koliko god je zacijelo nemoguće pronaći osobu koja bi na bilo koji način u prostoru istorodnoga stvaralaštva bila uistinu bliska ili usporediva sa superiornim, neovisnim, „oriđinalom“ i genijem Tome Bebića Splitsanina.

Da je *šjor* Toma živ ili da nas kojim slučajem njegov duh može počastiti svojom nazočnošću, tu u ovoj *famóznoj* hvarskoj dvorani – pretpostavljam da bi sjedio negdje po strani (ako bi uopće sjedio!), samozatajno, gotovo *incognito*, i s nekom mješavinom podrugljivosti i priproste tolerancije preseljene iz jedne od *spljetskih* kaleta, sebi u bradu a s vječnom cigaretom u ruci, mrmljao kako sve to njemu „ide na jetra“. Tomu u prilog upravo govore neki od njegovih aforizama:

---

² Toma Bebić, *Volite se, ljudožderi: izabrane pjesme i aforizmi*, Biblioteka Feral Tribune (Posebna izdanja), ur. Predrag Lucić/Damir Šodan, Split, Viva Ludež d. o. o., 2002.

Spomenik je okamenjeno tijelo napravljeno da na račun tuđeg duha razvežemo vlastiti jezik.

Veličajući ili kudeći nekoga, čovjek uvijek riskira da ga historija proglasi glupanom.

Bebić nije pripadao svijetu „poetike“, patetike, teorije, *ex cathedra* govora... To se daje zaključiti i na temelju njegove pjesme „Oporuka“:

*Ako se na kraju pokaže
da nisam bio loš pjesnik
onda sam novoga
vremena vjesnik
I neka je svaki profesor
proklet
koji bude tjerao djecu
da moje pjesme
uče napamet!*³

Može se postaviti pitanje: je li to nespominjanje u „antologijama“ – kako ih je sam nazivao u jednom zapisu, to negovorenje o njemu u školskim učionicama... – Bebić sam naslutio? U pjesmi („I tako će jednog lijepog dana“) iz 1974. šaljivo govori o mogućem uvrštenju „jednog tamo dana/ u nekakvoj antologiji“ njega - kao „revolucionarna duha ili kukavice tuđeg vremena“.⁴

Prepustiti Bebićevo pjesničko djelo vremenskoj stihiji i predočanju tek na *web*-stranicama računalne mreže, koja nije u našem prostoru ni postojala za Tomina života (prema tomu: već mu je apriorno nekako strana i neprimjerena) – suočavamo se s opasnošću krajnje pojednostavnjujućeg etiketiranja Bebića kao boema, čovjeka od klape, Mediteranca, Dalmatinca, Splitsanina - što on dakako jest, ali je ujedno i daleko više od toga. Naime, spomenuti mogući ograničavajući, reducirajući pristup kojim se raznorodnost i bogatstvo nečijega opusa - u ovom slučaju književnoga, teško odvojiva od glazbenoga mu izričaja - svodi na zemljopisom i mentalitetom određenu metonimiju, *pars pro toto*, u ovim vremenima izloženosti pa čak i podređenosti pojedinca agresivnim

³ *Izloži jezik*, 27.

⁴ *Isto*, 25.

mehanizmima reklame i samoreklame, doima se međutim nedoraslo, naivno i dječje nezaštićeno.

1. 2. Kako međutim pristupiti, kako zahvatiti to veliko, raznorodno i neobično pjesničko tijelo koje se opire uvriježenom formatiranju i klasifikaciji? Kako se oduprijeti već stvorenoj predodžbi ili predodžbama o djelu u recepciji kojega je estrada i tzv. zabavna glazba već davno udarila biljeg; djela kojemu se štoviše otuda upućuje zamjerka zbog navodne „prejednostavnosti“ i nedostatne umjetničke relevantnosti?

U prilog složenosti građe kojoj se ovdje pristupa govori i komentar Milana Pavlinovića iz njegova članka o Bebićevoj poeziji, objavljena u *Zarezu* 2003.:

*Potencijalni čitatelj u Bebićevim će stihovima prepoznati širok interes motiva te njegova poezija zahtijeva priličan trud, više osjećajni i intuitivni, nego misaoni.*⁵

2.0 Možda bi valjalo krenuti od samoga izgleda spomenuta *Feralova* Posebnog izdanja Bebićevih tekstova: svi su svesci bijelo ukoričeni s crno-bijelom fotografijom na naslovnici i unutar samih svezaka – jedino je knjižica pod poduljim naslovom *Zelenoidna aritmetička metamorfoza zelenog konja u jednadžbi zelenojeda s travom zelenom* – dakako – zelena. I možda je upravo u onoj rečenoj prevladavajućoj bjelini u izgledu edicije moguće sagledati Bebićeve stihove, one koji su – držim – najvrjedniji: jezgroviti, jednostavni, gotovo minimalistički, ali unatoč tomu – snažni i dojmljivi.

Sedam knjižica poezije (*Izloži jezik, Lucidarij, U sakatu vremenu, Tata-rata-ata-bum, Volio sam da me vole, Primitivci moji dragi, Nije gotovo...*), jedna knjiga aforizama (*Volite se, ljudožderi*) i matematičko-algebarsko-filozofsko-kaligrafijska igra u maniri nadrealista i dadaista (*Zelenoidna aritmetička metamorfoza zelenog konja u jednadžbi zelenojeda s travom zelenom*), upotpunjena, obogaćena specifičnim autorovim humorom - predstavljaju u dijelovima već objavljivana⁶ ali 2002. prvi put u cijelosti tiskana djela.

⁵ Milan Pavlinović, „Za moj raj pitajte mene“, *Zarez*, Zagreb, 22. 5. 2003., 105.

⁶ Zbirku *Tata-rata-ata-bum: dječja poezija za odrasle* tiska Bebić u vlastitoj nakladi u biblioteci „Volite se, ljudožderi“ u Vojnoj štampariji u Splitu još 1985. Jedan od uvodnih autorovih tekstova glasi: *Ova knjiga napisana je i posvećena MEĐUNARODNOJ GODINI DJETETA (1979.), pa koristim priliku da se „zahvalim“ svima onima koji su mi pomogli da knjiga dosad ne dođe do čitalaca! Autor, zime 1984.g.*

Od nastanka tih tekstova do njihova tiskanja pretpostavlja se da je štošta moglo netragom nestati, a da su neke note – čujemo – tajnovito zašle u partiture potpisane možda i tuđim imenom. (Upravo je, eto, i to jednim od razloga zbog kojih držim da ovdje valja govoriti o *šjor* Tominim stihovima.)

Njegovi zapisi raznoliki su kako na razini oblika i izraza, tako na razini teme, značenja.

2. 1. Izražajno – Bebićevi zapisi variraju od aforizama formalno osmišljenih u jednoj ili dvjema rečenicama, preko kraćih i duljih pjesmama (od kojih su neke nalik dosjetki a neke pak dječjoj srokovnoj igri), pa do kaligrama ili čak praznih ali rječitih listova papira. Evo jednoga od Bebićevih kraćih, grafikom obilježenih zapisa:

NON-STOP

*Svaki dan
dan i noć
onda opet*

*jutro
DNEVNOĆNO
k u j e m o
        NEPOVRAT⁷*

Ponekad su Bebićevi stihovi zabilježeni u strogo strofičnoj formi, ponekad ponuđeni u slobodnom, nikakvom oblikovnom konvencijom ili rimom sputavajućem izričaju, katkad opširni a katkad izrazito ekonomični i jezgroviti, nalik na Marcijalove epigrame; takva je primjerice pjesma „Pejzaž“ iz sveska *Primitivci moji dragi*:

*A žila mu se mudrosti
provukla od sljepoočnice
pa uzgor
do ćelavog dijela glave
pa pod dlaku-dvije kose
Nabrekla i plava
postaje siva
a on se zaklati
i priprijetivši prstom
Ohladit će se piće
Popijte ljudi⁸*

---

⁷ *U sakatu vremenu*, 67.

⁸ *Primitivci moji dragi*, 29.

Ima tu i zapisa nalik na haiku i općenito japanske stihovne oblike. Primjer je za to zapis pod naslovom „Živa kartica“:

*Kako znate da sam se opio
Glupani
Pijan sam se rodio⁹*

Dapače, postoji dvostihovni zapis naslovljen „Na svili“ u kojemu se Bebić igra formalnom i ontološkom tradicijom japanskoga lapidarnog pjesništva:

*Trešnjin cvijet vidjeh u cvatu
I bijah samo malo tužan...¹⁰*

Na izražajnoj razini nužno je istaknuti i igru riječima, pa glasovnim figurama (aliteracijom, asonancom), slogovima i slovima: potonja je igra recimo zastupljena u pjesmi „Mogućnosti slova ‚i‘ i zna li to slovo ‚i‘“;¹¹ (a valja imati na umu da su i oni već spomenuti kaligrafski napisi o zelenom konju jezični eksperiment za sebe, temeljen na sustavnom i dosljednom kombiniranju samo pet riječi u jednoj temeljnoj, jednostavnoj, dapače infantilno-humornoj rečenici koja glasi: „Pase travu zelenu zeleni konj“).

Zanimljiva je na formalnoj razini i neodvojivost, dapače sraslost naslova sa samim tekstom; naslovi nisu tek puste, formalne oznake koje služe snalaženju u gomili nečijih napisa, oni upućuju na ono što će uslijediti i daju tomu posebno značenje. Naslovi su u pravom smislu riječi sastavnica čitave pjesničke tvorbe, ponekad možda u njoj i najvažnija.

2. 2. Jedno od mogućih polazišta u značenjskom sagledanju Bebićevih tekstova njihovo je školski obavljeno tematsko razdjeljivanje na pjesme ili zapise misaonog, filozofskog karaktera, potom na erotske pjesme ili ljubavne pjesme, te konačno na izrazito - kako ih uobičajeno zovu - društveno-kritički obojene, angažirane pjesme. Posebnu skupinu unutar refleksivnoga dijela njegovih zapisa moglo bi predstavljati pjesništvo koje je prividno tek dječje, ali je zapravo namijenjeno te jedino razumljivo i

⁹ *U sakatu vremenu*, 28.

¹⁰ *Isto*, 43.

¹¹ *Isto*, 57.

smisleno ako je upućeno odraslima. Tako je primjerice u trolistu – ili tropismu – „Pismo tati u zatvor“, „Pismo tati u kafanu“, „Pismo tati u Njemačku“¹², te u pjesmi „Robertova mama“¹³ posuđena dječja perspektiva isprepletena s iskustvom, pragmatizmom odraslih, pri čemu se ovim drugim upravo naglašava zanemarena i podcijenjena logika, nevinost i razložnost dječjega svijeta kao i suvislost dječjega načina razmišljanja teško međutim primjenjiva u često bezumnom svakodnevlju odraslih.

Među Bebićevim zapisima ima doduše i onih koji su bili namijenjeni isključivo djeci: takva je i podulja didaktična pjesma *Junačina Frane* koja je u obliku mape za čitanje i crtanje tiskana u Splitu u Međunarodnoj godini djeteta, 1979. Zanimljivo je što za ovu ediciju, otisnutu na – za ono doba u ekološkom smislu pionirskom – recikliranom papiru, Bebić nije dobio od tadanjih gradskih vlasti nikakvu novčanu potporu pa je *Junačinu* dao prirediti i objaviti u vlastitoj nakladi, vjerojatno od tisuću primjeraka. Bebić je nakladu darovao Domu za nezbrinutu djecu „Milena Tomić“ u Splitu.

Teško je odabrati i posebno izdvojiti tipične primjere za pojedinu tematsku skupinu; iz refleksivne ovdje se ipak odlučujem za pjesmu „Circulus minimus“ (iz zbirke *U sakatu vremenu*)¹⁴, samoironiju o tobožnjem „omeđenju“ prostora u kojem pjesnik Bebić obitava, koji nije ni „visoko visoko gore“ – gdje je raj, ni „duboko duboko na dnu“ – gdje je pakao, već je smješten negdje između gdje se događa sljedeće:

*Ako je široko široko
i na toj širini je cirkus
i dohvati me
visoko duboko
rajskopakleni cirkus*¹⁵

3.0 Čini se da u osnovi Bebićevih stvaralačkih pobuda leži paradoks - obilježje modernog i postmodernog pjesništva - temeljen na potiranju tek iznjedrene misli, na nadmetanju, nametanju suprotnosti *per se*, kao „rješenja“, izlaza, a potom na pribjegavanju onom dalmatinskom – ne uvijek slušatelju ugodnom – „šarmu“ obezvrjeđenja svega, pri čemu ništa nije sveto, pa ni bozi (primjerice Zeus kojega boli

¹²*Isto*, 31-33.

¹³*Isto*, 25.

¹⁴*Isto*, 18.

¹⁵*Isto*.

zub u jednom zapisu iz sveska *U sakatu vremenu* (naslov zapisa zapravo je pitanje koje glasi: „Kad bi čovjek imao 32 oka kao što ima 32 zuba da li bi i oči mogao plombirati?“)¹⁶; stvara se dojam grubosti usporedive upravo s grubošću užadi kojim se privezuje onaj Bebićev glasoviti „leut“, ili pak s grubosti kantautorova glasa koji je o tom istom leutu pjevao – a da se više nitko nije ni drznuo otpjevati ni tu ni druge njegove pjesme – jer su one Bebićev pjesničko-glazbeni autoportret: slika koja ne leži ni u jednom drugom okviru.

Bebićeви stihovi nerijetko su sa stajališta tzv. „dobrog ukusa“ i manira obilježeni odbijajućim vulgarnostima koje svojim udjelom – bilo u ljubavnim ili erotskim, dapače lascivnim, dapače opscenim zapisima, ili u društveno-kritičkim tekstovima - kao da prijekorno prstom pokazuju svom autoru put u kut takozvane „službeno (ne)prihvatljive“ literature. U Bebića je vrlo tanka granica između prostora dopuštenog i onog drugog: on zna u trenucima krajnje iskrenosti i očaranosti erotskim ili ojađenosti nakaznom stvarnošću kojom je okružen upravo „skliznuti“ u psovku, sablažnjivost, riječima dodirnuti smrad, životinjski ili čovječji izmet. Jer je njegov književni i ljudski fitilj strpljenja i prihvaćanja gluposti i apsurdna – kratak. Ili ga možda ni nema.

3. 1. U Bebićevim zapisima, kako u aforizmima tako u lirici – značenjska težina usporediva je gotovo s intenzitetom i pregnantnošću grafita. Dakako, i s njegovim urbanitetom, pripadnosti gradskoj ulici. Upravo o tomu pripovjeda u marcijalovskom, kratkom zapisu pod naslovom „Doručak za vrapce“ (*U sakatu vremenu*)¹⁷; primjer je to filozofične, jezgrovite pjesme u kojoj su stihovi – krajnje precizno odabrani – umješteni u ono što bi se moglo sumirati, objediniti kao Bebićeva poetika, dapače kao njegov epigram, pjesnički spomenik (a od spomenika je zazirao, rekoh):

*Čuvao sam želje
U vreći
za daleke oranice
svoje sjetve...
.....
... po asfaltu ih prosuh*¹⁸

¹⁶ *U sakatu vremenu*, 19.

¹⁷ *Isto*, 39.

¹⁸ *Isto*.

Nije štedio riječi samokritike, ali ni duboke duhovne skepse pred vlastitim stihovima, kao u pjesmi „Ne diraj bijele listove“:

*Kako je bijel i čist
bio ovaj list
Spreman da primi
u prozi ili rimi
sa puno volje
nešto daleko bolje...¹⁹*

Grotesknost u istodobnosti, supostavljenosti uzvišenog i jada, plemenitog i surovog, visokih ciljeva čovječanstva i bezumlja rata kao u zapisu „Vijetnam kroz vjekove“:

*Okončan je rat
moj (ne)znani brat
silom vojnik
pretvorio se u spomenik²⁰*

...ili u zapisu „Bojim li se rata“:

*Moj otac je ratovao
ratove svoga oca
a ja ratujem posljedice
oca svoga rata
Svojoj djeci ostavit ću
ratove svojih otaca
moga rata
otvorene nozdrve
gladne vatre²¹;*

...potom suprotnost između opjevane astralnosti ljubavi, kao u sljedećem nenaslovljenom zapisu:

*Traži sebe među zvijezdama
i mene u pijesku
naći ćeš mnogo pijeska u zrnima
zvijezda na nebu
sebe
i mene
nikad nećeš naći.²²*

---

¹⁹ Lucidarij, 15.

²⁰ U sakatu vremenu, 46.

²¹ Isto, 47.

... i prostaštva pijanstva i smrada, primjerice u pjesmi „Smrdljiva pjesma“:

*Danas se u zoo vrtu usmrdjeh
za navijek
smradom medvjedeg govna
istrulim leopardovim ostatkom ručka
i žicom čvrstom
što lavu slobodu svede
na tri koraka ravno
pa okret bez skoka
natrag
na tri koraka ravno
pa...
pa...
pa - pa - pa
paaaaaaa²³*

... potvrđujući time u raznim zapisima i raznolikim motivima takoreći villonovsku ambivalentnost u ruganju svemu, a ponajviše sebi (usporedivu moguće s ozračjem srednjovjekovne freske *Mrtvačkoga plesa* i njezinom porukom: Prah si bio i u prah ćeš se pretvoriti); kao da se čitavu svijetu i njegovoj mizeriji baca rukavica u lice, ali se skrušeno pada na koljena pred ljepotom, čistoćom, pravičnosti i nevinosti – to je ono što Bebića čini jedinstvenim imenom u hrvatskom umjetničkom - dakle, ne samo književnom – prostoru sedamdesetih i osamdesetih godina prošloga stoljeća.

Evo još jedne villonovske strofe iz pjesme „Urođenička narodna“; stihovi su to koji, vjerujem, obgrljuju i sažimlju u sroku i kratkom stihu Bebićev cjelokupan svjetonazor:

*Šaljiv često bivam
ljudima i bogu
zrak tražim iz tmine
veselja s raspela²⁴*

3. 2. U nekad glasovitoj knjizi *Understanding Poetry* (1970.) njezin autor James Reeves predložio je pjesmu ne tumačiti kao puke riječi otisnute na papiru ili nagovještaj niza izgovorenih zvukova odnosno ideje koja iz njih proizlazi, već kao

---

²² *Isto*, 11.

²³ *Isto*, 33.

²⁴ *Lucidarij*, 16.

dogadaj (*event*). Pjesma je prema Reevesovu sudu neka vrst uznemirenosti, uzdrhtalosti koja se odvija u pjesnikovu umu te poprima obrise događaja što se prenosi na druge putem medija riječi.

Poslužit ću se citatom iz rečene knjige:

U najboljem slučaju, to je čaroban događaj; a u najgorem to je samo blijeda sjena događaja ili, ako želite, događaja koji se ne događa. (...) Čitatelj čijoj je svijesti novi događaj upravljen neće iz pjesme primiti upravo ono iskustvo koje je ugrađeno u pjesnikovu umu prije nego što je ovaj pjesmu napisao. No, ako je pjesma dobra, ili - drugim riječima - ako je ispunjena čarolijom, čitatelj može, kao i brojni drugi koji se susretnu s pjesmom, doživjeti šok ili iznenađenje. To je šok doživljavanja jednoga novog iskustva. Čitateljevo je iskustvo zastalno prošireno. /Prev. H. P./²⁵

Ovakvo doživljavanje pjesme moguće je primijeniti na Bebića čiji su tekstovi znali djelovati upravo kao iznenađenje a ponekad istinski šokantno: bilo svojom formom, porukom ili načinom interpretacije; a znano je, dakako, da je taj način Bebića uvrstio i učvrstio među u našem prostoru najdojmljivije scenske tumače vlastitih stihova, performere.

Imajući na umu njegovu prirodu srednjodalmatinskog *uomo universale* s konca XX. stoljeća ili drugoga tisućljeća, u „osuđenosti“ na život u kojem se nema za „kruh i tetrapak“ (kako piše u jednoj pjesmi) ali se unatoč tomu gotovo očajnički traga za ljekovitom travom kojom bi se pobijedila strašna bolest – jer je Bebić tim životom, kakvim-takvim, fasciniran - dade se zaključiti kako je upravo u gesti svečanoga grljenja toga često na riječima prezrena života Bebić velik i neponovljiv.

Postoji ona donekle bešćutna izreka: Koga nema – bez njega se može. Držim kako usprkos njezinoj iskustvenoj uvjerljivosti i uvjetnoj istinitosti, za Bebića ta izreka ne vrijedi; ona se na njega ne da primijeniti. „Gdje je otišlo svjetlo nakon što sam okrenuo prekidač“ šaljivi je stih *šjor* Tome, sastavni dio naslova ovoga izlaganja. Vjerujem da - i

---

²⁵ „At best, it is a magical event, and at worst it is only the feeble shadow of an event, or, if you like, an event that doesn't happen. (...) The reader to whose consciousness the new event is communicated will not get from the poem exactly the experience that built up in the poet's mind before he wrote it. But if the poem is a good one – or, to put it in another way, if the event is charged with magic – he and countless other readers can receive from it a shock or surprise. This is the shock of having a new experience. The reader's experience has been permanently enlarged.“ (James Reeves, *Understanding Poetry*, London, Heinemann, 1970, 31-32)

nakon što je okrenuo prekidač, Bebićevo svjetlo i dalje djeluje svojom poukom te jedinstvenom mješavinom šokantne provokativnosti, čarobne izvornosti i uvjerljive humanosti. Bebića nema, ali se bez onoga što je u njegovim zapisima – ne može. A svjetlo nije nikamo nestalo – tu je negdje.

Naslovnica izdanja *Volite se, ljudožderi* (Split, 2002.)

